

Beknopt jaarverslag

Noordelijke Regieraad Bouw 2010

'Innovatie in praktijk'. Dat is het motto van het Plan van Aanpak 2010-2011 van de Noordelijke Regieraad Bouw (NRB). Maar wat heeft de NRB in 2010 concreet gedaan? In deze uitgave zetten we de hoogtepunten op een rij.

Inhoud

Aanbesteden en samenwerken in de keten

BrigID op stoom.	2
Evaluatie aanbesteding Groningen Seaports	4
Innovatie op een andere wijze.	4

Sociale innovatie

Werkbezoek Max van den Berg aan restauratieproject De Toekomst.	4
Brandbrief voorzitter NRB leidt tot veel publiciteit	5
Ondersteuningsprogramma opleiden	6
Docentenstages.	6
Woningcorporaties betrekken bij sociale projecten	7

Informatiemanagement en ketendigitalisering

Virtueel bouwen x 2.	7
Besprekingen over betere samenwerking in de keten	7

Andere thema's

Onderzoek naar crisismaatregelen in het Noorden.	8
Krimp	8
SXC promoot werken en wonen in de Eemsdelta.	9

Thema: aanbesteden en samenwerken in de keten

BrigID op stoom

De belangrijkste *highlight* van de NRB in het afgelopen jaar is ongetwijfeld de ontwikkeling van BrigID. Inmiddels hebben tientallen organisaties, met name in Noord-Nederland, bij aanbestedingen gebruik gemaakt van deze database. Naar verwachting zal vanaf 2011, ook buiten de noordelijke regio, steeds vaker gebruik worden gemaakt van deze *aanbestedingstool*.

Waarom moet aanbesteden gepaard gaan met zoveel papieren rompslomp? Dat is de vraag die al sinds jaren door opdrachtgevers en opdrachtnemers in het Noorden en de rest van het land gesteld wordt. Tijdens een bijeenkomst van de NRB in 2007 ontstond daarom het idee voor een systeem voor elektronisch aanbesteden. Vorig jaar besloot de NRB, op initiatief van de werkgroep Aanbesteden en samenwerken in de keten, eigenhandig een systeem te ontwikkelen dat een eind zou moeten maken aan alle aanbestedingsergernis.

Zo gezegd zo gedaan. In oktober 2009 werden de plannen voor een database voor aanbesteden gepresenteerd en vijf weken later kon tijdens een meeting voor opdrachtnemers uit het Noorden het schetsontwerp worden getoond. Bij beide bijeenkomsten bleek dat vrijwel alle aanwezigen achter dit initiatief staan. Daarnaast hebben dit jaar ook veel andere partijen aangegeven dat ze BrigID steunen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de grote gemeenten in het Noorden, noordelijke waterschappen en ingenieursbureaus. Er is, kortom, veel draagvlak in de drie noordelijke provincies.

Voordelen

BrigID werkt verrassend eenvoudig. Opdrachtgevers kunnen in de database aangeven welke bedrijfsgegevens zij van opdrachtnemers vragen bij de aanbesteding van een bepaald werk. Opdrachtnemers voeren deze gegevens vervolgens in. Het aanbestedingsproces verloopt hierdoor eenvoudiger en sneller. Uit ervaringen van gebruikers blijkt dat opdrachtgevers in vijf tot zes minuten een aanbesteding in BrigID kunnen 'klaarzetten'. Opdrachtnemers die via BrigID op een aanbesteding reageren, geven aan dat ze dat gemiddeld vijf keer zo snel doen als in de traditionele situatie.

Een ander voordeel is dat opdrachtnemers slechts één keer administratieve bescheiden hoeven aan te leveren bij een aanbesteding. Ook neemt door BrigID de kans op fouten sterk af. Het kan bijvoorbeeld niet meer gebeuren dat een opdrachtnemer vergeet een handtekening te plaatsen op een document.

Het tempo van de ontwikkeling van BrigID ligt hoog. In januari dit jaar draaide de eerste versie van dit systeem. Dezelfde maand vond ook de pilot van BrigID plaats: een Europese aanbesteding voor de revitalisering van een bedrijventerrein van Groningen Seaports. Alle inschrijvers en de opdrachtgever hebben positief op deze pilot gereageerd.

Gezamenlijk beheer

BrigID is op 23 maart officieel gepresenteerd. Sinds die tijd is de database verder ontwikkeld en is er bijvoorbeeld een koppeling met de Aanbestedingskalender gecreëerd. Inmiddels zijn tientallen onderhandse en openbare aanbestedingen met BrigID uitgevoerd. Daarbij gaat het onder andere om opdrachten van de provincies Groningen en Fryslân en Groningen Seaports. Deze en andere opdrachtgevers en Peter Struik (Hoofdingenieur-Directeur Rijkswaterstaat Noord-Nederland en lid van de NRB) hebben zich ook ingezet voor het verder uitwerken van dit initiatief en verwerving van draagkracht op landelijk niveau.

Op 16 november 2010 hebben de NRB, TenderNed en het CROW (de beheerder van de Aanbestedingskalender) een intentieverklaring getekend. Hierin staat dat de drie partijen vanaf januari 2011 gezamenlijk BrigID gaan beheren. Als in 2012 de marktplaats van TenderNed beschikbaar komt, houdt BrigID op te bestaan. Gebruikers van BrigID kunnen dan op een eenvoudige wijze naar TenderNed overstappen.

Heleen Mosselman (TenderNed), Imam Koster (CROW), Peter Struik (NRB)

BrigID in de pers

Op internet zijn honderden verwijzingen naar BrigID te vinden. Maar ook in de papieren media is in 2010 verschillende keren bericht over dit systeem voor elektronisch aanbesteden. Zo verschenen in *Cobouw* dit jaar vijf stukken over BrigID:

- 2 februari 2010: artikel over geslaagde pilot van BrigID bij Groningen Seaports
- 10 februari 2010: artikel over bijeenkomst aanbesteden
- 12 februari 2010: hoofdredactioneel commentaar waarin de minister wordt opgeroepen om te stoppen met TenderNed en het beschikbare geld in te zetten voor doorontwikkeling van bestaande systemen zoals BrigID
- 26 maart 2010: artikel over de kick-off van BrigID op 23 maart
- 20 november 2010: artikel over de ondertekening van de intentieverklaring door NRB, TenderNed en CROW.

Ook hebben verschillende tijdschriften aandacht besteed aan BrigID:

- Op 2 april stond in *Binnenlands Bestuur* een stuk n.a.v. de pilot.
- In april en december berichtte *NoordNieuws* van VNO-NCW Noord over BrigID
- In oktober verscheen in de *Tender Nieuwsbrief* een overzichtsartikel over de ontwikkelingen van dit systeem voor elektronisch aanbesteden.

Thema: aanbesteden en samenwerken in de keten

Evaluatie aanbesteding Groningen Seaports

Innovatief aanbesteden komt maar langzaam van de grond. Groningen Seaports stak in 2008 dan ook z'n nek uit toen men besloot een bouwproject aan te besteden middels een Design, Construct en Maintain contract. Helaas verliep de aanbesteding niet zonder slag of stoot; het kwam zelfs tot een rechtszaak. Daarom vroeg Groningen Seaports aan de NRB een evaluatie uit te voeren. PRO6managers, een organisatie voor procesmanagement en advies in de bouw, heeft de evaluatie uitgevoerd. Op 22 september is het document gepresenteerd bij Groningen Seaports. Zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers kunnen met deze evaluatie hun voordeel doen.

Thema: aanbesteden en samenwerken in de keten

Innovatie op een andere wijze

In de periode van september 2010 tot maart 2011 organiseert de NRB een Community of Practice (COP). Tijdens vier bijeenkomsten bespreken vertegenwoordigers van verschillende partijen uit de bouw mogelijkheden voor innovatie bij grote bouwprojecten. De COP is een initiatief van de werkgroep 'Aanbesteden en samenwerken in de keten'. Verzorgd worden de bijeenkomsten door Werner Brouwer en Frank van Genne van adviesbureau Interra uit Joure.

De vier projecten die aan de orde komen, zijn afkomstig uit het Regiospecifiek Pakket. Bij elk project worden vier thema's aangesneden: duurzaamheid, doorlooptijdversnelling, sociale innovatie en economische impact voor het Noorden. Van Genne: "Er komt van alles los omdat de partijen vrijblijvend met elkaar kunnen praten. Daar is tijdens de uitvoering van projecten geen ruimte voor omdat er dan allerlei belangen spelen." Brouwer: "Een Community of Practice is een manier om samen werkbare oplossingen te bedenken en ideeën uit te wisselen. Iedereen leert hiervan."

Thema: sociale innovatie

Werkbezoek Max van den Berg aan restauratieproject De Toekomst

De restauratie van De Toekomst, een strokartonfabriek in Scheemda, is een aansprekend voorbeeld van maatschappelijke betrokkenheid. Op geen andere bouwplaats in het Noorden wordt zoveel gedaan om werklozen weer aan een baan te helpen en jongeren het praktijkgedeelte van hun opleiding te laten volgen. Max van den Berg legde daarom onlangs een werkbezoek af en reikte certificaten uit aan herintreders.

De restauratie van De Toekomst is in verschillende opzichten bijzonder. Het is het grootste restauratieproject op het gebied van industrieel erfgoed in heel Nederland én het is de enige strokartonfabriek die we in Nederland nog hebben. Daarnaast bestaat

het personeel hoofdzakelijk uit leerlingen en herintreders, begeleid door leermeesters. Bij De Toekomst staat een informatiecentrum dat is medegefinancierd door de NRB. (Potentiële) leerlingen van bouwopleidingen krijgen hier een beeld van de bouwsector en informatie over beroepen in de bouw.

Tijdens het werkbezoek op 11 juni zei Van den Berg dat de Noordelijke Regieraad Bouw zeer gecharmeerd is van dit project. “Het is een mooi voorbeeld van sociale innovatie in de praktijk. Deze aanpak verdient dan ook zeker navolging.”

Thema: sociale innovatie

Brandbrief voorzitter NRB leidt tot veel publiciteit

Op maandag 23 augustus heeft Max van den Berg namens de werkgroep Sociale Innovatie een brandbrief gestuurd aan gemeenten, provincies, waterschappen en woningcorporaties in het Noorden. Hij doet daarin een oproep om procedurele obstakels bij geplande bouwprojecten uit de weg te ruimen zodat jongeren werkervaring kunnen opdoen. Dat is hard nodig omdat het voor jongeren steeds moeilijker wordt een stageplaats in de bouw te vinden.

Eén dag later heeft de NRB hierover een persbericht opgesteld en verstuurd naar media, bouwbedrijven etc. Dit heeft tot de nodige respons geleid in noordelijke kranten, op regionale tv- en radiozenders. Hierbij viel ook telkens de naam van de NRB. Mediaresponse:

- Op 24 augustus leidde het persbericht tot een bericht op het nieuws van Radio Noord. Ook was het een item van een paar minuten in het programma ‘Lunch’ van deze zender. Hierbij werd Frans Bouwers, voorzitter van de werkgroep Sociale innovatie, geïnterviewd. Op de website van RTV Noord was het bericht eveneens te lezen.
- Dezelfde dag was het een item op de radio van Omrop Fryslân met een interview met Frans Bouwers. Ook was er een item op de website van Omrop Fryslân.
- Op de radiozender van RTV Drenthe was het eveneens een item met een interview met Frans Brouwers.
- De websites Groninger Internet Courant, DuurzaamGebouwd.nl en Bouwereld.nl hebben het bericht overgenomen.
- De *Leeuwarder Courant*, *Dagblad van het Noorden* en *Friesch Dagblad* hebben over dit item bericht.

Thema: sociale innovatie

Ondersteuningsprogramma opleiden

Ook in economisch mindere tijden is het voor bouwbedrijven van belang om het vakmanschap op peil te houden. Daarom heeft de Werkgroep Sociale Innovatie in 2010 het initiatief genomen voor het construeren van een draaiboek opleidingen. Met hulp van dit draaiboek kunnen werkgevers het opleidingsniveau en de scholingsvraag van hun medewerkers bijhouden. Daarnaast komt in dit document te staan welke opleidingen aansluiten bij de scholingsvraag.

Bedrijven kunnen het draaiboek zelf invullen maar ze kunnen hierbij ook ondersteuning krijgen van Stenden Hogeschool of Kenniscentrum Fundeon. In 2011 zal een pilot bij drie bedrijven worden uitgevoerd. Daarna wordt het uitgerold over de drie noordelijke provincies. Doelstelling is dat binnen drie jaar 40 tot 50 procent van de bouw- en infrabedrijven met vijftien tot veertig medewerkers het draaiboek kent en kan hanteren.

Thema: sociale innovatie

Docentenstages

De samenwerking tussen het beroepsonderwijs en de bouwsector kan beter. Bedrijven in de bouw weten vaak weinig over het onderwijs en docenten hebben niet altijd kennis van de nieuwste technieken in de bouw. Daarom heeft de Werkgroep Sociale Innovatie van de NRB voorgesteld om in een pilot ervaring op te doen met een docentenstage.

Zes docenten van vijf verschillende scholen zijn inmiddels bereid gevonden om in 2011 een stage te doen: drie docenten uit het VMBO en drie docenten uit het MBO. Verschillende bouwbedrijven hebben al aangegeven dat ze docenten willen plaatsen.

In januari 2011 zal het leerdoelenprogramma worden afgerond. Hierin staat wat de leerdoelen voor de docenten zijn. Het gaat hierbij om het opdoen van kennis over nieuwe bouwtechnieken zoals nieuwe manieren van maatvoering en calculatietechnieken, maar ook over de organisatie van grote bouwprojecten en duurzaam bouwen.

Het mes snijdt aan twee kanten, aldus Herman Eldering, lid van de Werkgroep Sociale Innovatie en HR-adviseur bij het Friesland College: "Docenten leren ervan maar ook de aannemers doen er hun voordeel mee op. Want de docenten kunnen bijvoorbeeld hun coachende vaardigheden inzetten bij personele vraagstukken. Daarnaast kunnen bedrijven meer inzicht krijgen in hoe het onderwijs in elkaar steekt."

De stages, die zeven tot tien dagen duren, zullen plaatsvinden in de maanden mei en juni van 2011. Slaagt dit experiment, dan wordt de stage een standaardonderdeel van het scholingsprogramma en kunnen jaarlijks zo'n tien docenten onder regie van de NRB meelopen op de bouwplaats.

Thema: sociale innovatie

Woningcorporaties betrekken bij sociale projecten

De werkgroep Sociale Innovatie van de NRB wil woningcorporaties betrekken bij projecten met een sociaal en innovatief karakter. Daarom zal bij drie woningcorporaties worden onderzocht in hoeverre zij samen kunnen optrekken met bouwbedrijven als het gaat om personeel en organisatie. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om een mogelijke uitruil van personeel: jongeren kunnen wellicht tijdelijk bij corporaties aan de slag in tijden van een ruime arbeidsmarkt en ouderen kunnen dat misschien in tijden van een krappe arbeidsmarkt.

Thema: informatiemanagement en ketendigitalisering

Virtueel bouwen x 2

Twee keer trad de NRB dit jaar naar buiten met het onderwerp 'virtueel bouwen'. In *NoordNieuws*, het blad voor leden van VNO-NCW, verscheen in februari een artikel met de kop 'Ook Groningen bouwt virtueel'. Hierin werd onder andere verteld over de

rol van driedimensionaal ontwerpen bij het nieuwe kantoor van de Dienst Uitvoering Onderwijs en de Belastingdienst in Groningen. In het artikel ging Willem Pel van de Werkgroep Informatiemanagement van de NRB in op de mogelijkheden van virtueel bouwen. Ook tijdens een bijeenkomst op 20 oktober kwam Pel aan het woord. Tijdens deze middag, die medegeorganiseerd was door de NRB, ging het er vooral om hoe ketenpartners dankzij ICT beter kunnen samenwerken.

Thema: informatiemanagement en ketendigitalisering

Besprekingen over betere samenwerking in de keten

Waarom moeten zowel aannemers als installateurs hoeveelheden bepalen? Is het niet handiger als centraal wordt vastgesteld hoeveel beton, bakstenen etc. er nodig zijn voor een bouwproject? Deze vragen lagen aan de basis van twee besprekingen die in juni en oktober 2010 in Leeuwarden plaatsvonden. Deelnemers waren architecten, installateurs en aannemers uit Friesland. De werkgroep Informatiemanagement en ketendigitalisering van de NRB was initiatiefnemer.

Tijdens de bijeenkomsten is de mogelijkheden besproken van een onafhankelijk bureau dat centraal de hoeveelheden bepaalt. Men kwam echter al snel tot de conclusie dat zo'n apart bureau de keten nog verder versnippert. Verdere gaven twee architecten aan dat zij mogelijkheden zien om, net zoals in het buitenland gebruikelijk

is, hoeveelheden aan te leveren aan de aannemers en installateurs. Tijdens de besprekingen bleek verder dat hoeveelhedenbepaling slechts het topje van de ijsberg is. Het grootste probleem - de gebrekkige samenwerking - ligt onder water. In 2011 zal een afsluitende sessie plaatsvinden. Ook komt er een lijst met aanbevelingen die in het Noorden zal worden verspreid.

Onderzoek naar crisismaatregelen in het Noorden

Tijdens de plenaire vergadering van 10 juni gaf Barbara Middelhoff, procesbegeleider NRB, een presentatie gegeven over haar onderzoek op verzoek van de NRB (ook te vinden op onze website www.noordelijkeregieraadbouw.nl) naar de crisismaatregelen in de bouw in het Noorden.

Belangrijkste conclusies:

- De helft van de respondenten geeft aan maatregelen te hebben getroffen of nog te gaan treffen in de woningbouw.
- De gemeenten die aangeven dat ze maatregelen hebben getroffen in de woningbouwsector hebben gebruik gemaakt van de tijdelijke stimuleringsregeling woningbouwprojecten.
- 11 procent van de respondenten geeft aan maatregelen te hebben getroffen of te gaan treffen in de 'overige bouw', ofwel (semi-)publieke gebouwen.
- Slechts één respondent geeft aan ook maatregelen te hebben getroffen in de GWW-sector.

Krimp

In februari is de Position Paper over het thema 'krimp' opgesteld. Dit visiedocument is geschreven naar aanleiding van een bijeenkomst van drie leden van de NRB: Rolf Koops, Alex Bonnema en Jurjen van der Meer. Tijdens de NRB-vergadering van 1 maart kwam de Position Paper nauwelijks aan de orde. Daarom is een tweede versie van dit document gemaakt. Daar hebben niet alleen de drie leden van de NRB een bijdrage aan geleverd maar ook twee ambtenaren van de provincie die zich uitgebreid met krimp hebben beziggehouden.

In deze Position Paper wordt duidelijk stelling getrokken. Citaat: 'Omdat krimp een fundamenteel probleem is, dient er een fundamentele oplossing te komen. Er moet een duurzame aanpak in de krimpgebieden ontstaan die uitgaat van het gedachtegoed van Cradle to Cradle. Motto hierbij: minder is leuk!'

Deze tweede versie van de Position Paper leidde tijdens de NRB-vergadering van 10 juni tot een geanimeerde discussie. Naar aanleiding van deze gedachtewisseling heeft Rolf Koops het initiatief geopperd van een Bouwteam Krimp dat het gedachtegoed van de NRB zal verwoorden en aansluiting zoekt bij reeds bestaande initiatieven.

SXC promoot werken en wonen in de Eemsdelta

Op 19 januari 2010 is het Seaports Xperience Center (SXC) geopend. Het centrum, een initiatief van onder andere de Noordelijke Regieraad Bouw en de provincie Groningen, is gevestigd in het Eemsmondgebouw in Farmsum. Belangrijkste doelstelling van het SXC is een goede afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Daarnaast zorgt het SXC voor promotie van de Eemsdelta als aantrekkelijk werk- en woongebied. Bedrijven kunnen hier o.a. leerwerkplekken melden en ook organiseert het SXC excursies in het havengebied.

De NRB steunt dit initiatief omdat er grote bouwinvesteringen worden gedaan in de Eemsmond. Daarom is het van belang dat overheden, scholen en bedrijven de handen ineen slaan om o.a. het imago van de bouw te verbeteren en de instroom in deze sector te verhogen.